

**UNIVERZITET U BANJOJ LUCI
FILOLOŠKI FAKULTET**

IZVJEŠTAJ

o ocjeni podobnosti teme i kandidata za izradu doktorske teze

PODACI O KOMISIJI

Odlukom Nastavno-naučnog vijeća Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci broj 09/3.295-8v/15 koja je donesena na sjednici održanoj 13.03.2015. godine imenovani smo u Komisiju za ocjenu podobnosti teme i kandidata za izradu doktorske teze koju je mr Sandra Novkinić prijavila pod naslovom „Preklapanje rasne i rodne problematike u odabranim djelima Toni Morison i Elis Voker u okviru trećeg talasa feminizma“. Komisiju sačinjavaju:

1. Prof. dr. Sanja Šoštarić, vanredni profesor za užu naučnu oblast: Engleska i američka književnost na Odsjeku za anglistiku Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Univerzitet u Sarajevu, mentor,
2. Prof. dr. Tatjana Bijelić, vanredni profesor za užu naučnu oblast: Specifične književnosti-angloamerička književnost na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, član i
3. Prof. dr. Petar Penda, vanredni profesor za užu naučnu oblast: Specifične književnosti-angloamerička književnost na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, član.

Sastav Komisije sa naznakom imena i prezimena svakog člana, zvanje, naziv uže naučne oblasti za koju je izabran u zvanje, naziv univerziteta i fakulteta u kojem je član komisije stalno zaposlen.

1. BIOGRAFSKI PODACI, NAUČNA I STRUČNA DJELATNOST KANDIDATA

SANDRA NOVKINIĆ

BIOGRAFIJA

Sandra Novkinić rođena je 11. septembra 1971. godine u Bosanskoj Krupi, Bosna i Hercegovina. Osnovnu školu završila je 1986. godine, a srednju prosvjetnu i kulturološko-prevodilačku školu 1990. godine u Bosanskoj Krupi.

Kandidatkinja je 2009. godine diplomirala na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću na Odsjeku za engleski jezik i književnost prosjekom ocjena 9,13 za koji joj je dodijeljena brončana plaketa. U decembru 2009. godine birana je u zvanje asistenta za užu naučnu oblast Engleska književnost. Od juna 2010. godine do februara 2014. godine Sandra Novkinić je radila kao asistent, a od februara 2014. godine radi kao viši asistent na književnoj grupi predmeta na Odsjeku za engleski jezik i književnost na Pedagoškom

fakultetu Univerziteta u Bihaću.

Akadske 2009/2010. godine upisala je postdiplomske studije na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, Smjer: Nauka o književnosti. Postdiplomski studij je uspješno zaključen odbranom magistarske teze pod naslovom „Poezija Silvije Plat u okvirima drugog talasa feminizma“ dana 21. septembra 2013. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, čime je kandidatkinja stekla naučni stepen **Magistar književnih nauka**, dok je prosjek ocjena na postdiplomskom studiju iznosio 9,60.

U toku dosadašnjeg radnog staža držala je i još uvijek drži vježbe na predmetima: *Uvod u englesku književnost, Engleska književnost od početaka do kraja 17.st., Romantizam u engleskoj književnosti, Šekspir, Američka književnost, Viktorijanska književnost, Postviktorijanska književnost, Modernizam i postmodernizam, Uvod u teoriju književnosti.*

Od stranih jezika poznaje engleski i njemački jezik.

Udana je i majka dvije kćerke.

BIBLIOGRAFIJA

Sandra Novkinić je objavila dva prikaza i tri naučno-stručna rada iz oblasti književnosti, književne teorije, kulturoloških studija i metodike i to kako slijedi:

1. „Harald Vajnrih, LETA Umetnost i kritika zaborava”, Prikazi/Book reviews, *Folia Linguistica et Literaria: Časopis za nauku o jeziku i književnosti* 3/4, Nikšić: Filozofski fakultet Nikšić, 2011, 405-412.
2. „Pojam, oblici i značenja pjesničke sinestezije”, Ocjene i prikazi, *Zbornik Matice Srpske za književnost i jezik*, Knjiga LIX, Sveska 1, Beograd: Matica Srpska, 2011, 241-243.
3. „Poučavanje engleskom vokabularu“, *Post Scriptum: Časopis za obrazovanje, nauku i kulturu*, Br. 1, Zima 2010-2011, Bihać: Pedagoški fakultet Bihać, 8-12.
4. „Poezija Silvije Plat u okvirima drugog talasa feminizma”/“Poetry of Sylvia Plath Within the Frames of the Second Wave Feminism”, *Zbornik za jezike i književnost Filozofskog Fakulteta u Novom Sadu*, Br. 4, Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, 2014, 187-200.
5. „Poetski obred ponovnog rađanja u *Ženskom Lazaru* Sylvije Plath”/“The poetic rite of rebirth in Sylvia Plath's 'Lady Lazarus'”, pregledni rad, *Anafora: Časopis za znanost o književnosti*, Br. 2, Osijek: Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2014, 165-176.
6. U pripremi je rad u sklopu međunarodnog projekta *Alice 150 - Alice in A World of Wonderlands: The Translation of Lewis Carroll's Masterpiece/Alisa 150 – Alisa u svijetu čuda: Prevođenje remek-djela Lewis Carroll.*

a) Navesti neophodne biografske podatke: školovanje, uspjeh u toku školovanja, kretanje u službi, rezultati

naučno-istraživačkog ili stručnog rada, javna priznanja, društvene aktivnosti i poznavanje stranih jezika;
b) U prilogu biografije dostaviti spisak objavljenih naučnih radova.

2. ZNAČAJ I NAUČNI DOPRINOS ISTRAŽIVANJA

a) Značaj istraživanja

Disertacija pod naslovom „Preklapanje rasne i rodne problematike u odabranim djelima Toni Morison i Elis Voker u okviru trećeg talasa feminizma“ ima za cilj razmatranje književnog djela afroameričkih autorica Toni Morison (Toni Morrison) i Elis Voker (Alice Walker) u kontekstu tzv. trećeg talasa feminizma odnosno u kontekstu preispitivanja i redefiniranja feminističke problematike u Sjedinjenim Američkim Državama 1980-ih i 1990-ih godina. Prema tome, značaj ove disertacije zasniva se na činjenici da bi ona predstavljala dodatni naučni doprinos istraživanjima o rasnoj, rodnoj, te feminističkoj problematici prikazanoj u odabranim djelima Morison i Voker.

b) Pregled istraživanja

U Sjedinjenim Američkim Državama borba za ženska prava odvijala se na dva kolosijeka: bijelom i crnom. U društvu čija je ekonomska moć počivala na eksploataciji robova, bjelkinje su mogle da grade svoj autoritet i ego time što su tlačile Afroamerikanke koje su bile na dnu hijerarhijske ljestvice. Prema dosadašnjim istraživanjima može se reći da je feminizam pokret koji se bavio problematikom isključivo bijelih žena. Bjelkinje su, prije svega, odbijale da priznaju da Afroamerikanke pripadaju ljudskoj rasi, a kamoli da imaju ista građanska prava. Aktivistkinja koja je i sama pobjegla od ropstva Sadržner Trut (Sojourner Truth) u svom čuvenom govoru *Zar nisam i ja žena?*, koji je održala na skupu za ženska prava u Ohaju (Ohio) 1851. godine zahtijevala je ista prava za Afroamerikanke i bjelkinje. Pozvala je bjelkinje da budu solidarne sa Afroamerikankama i shvate da su i one ljudska bića i da zaslužuju da se prema njima ophode sa istim poštovanjem kao i prema drugim građanima američkog društva.

Afroameričke teoretičarke kao što su bell hooks (bell hooks) i Odri Lord (Audrey Lorde) u svojim su djelima (od kojih kandidatkinja Novkinić posebno izdvaja: *Black Looks. Race and Representation* i *Yearning: Race, Gender and Cultural Politics* bell hooks; "The Master's Tools Will Never Dismantle the Master's House" esej Odri Lord iz 1984. godine) zastupale tezu da je rasizam postao neodvojivi dio feminizma drugog talasa jer su 'bije'le' feministkinje smatrale da iskustvo Afroamerikanki ne može biti nešto čime bi se feminizam trebao boriti. Kako se feminizam razvijao kao pokret i postajao institucija tako je sve više počivao na binarnim opozicijama pri čemu je bijela žena postala norma, a crne žene (koje su često nazivane i obojenima) percipirane su kao 'druge' u odnosu na bjelkinje.

Feministička teoretičarka i kritičarka Elejn Šovalter (Elaine Showalter) u svojim je djelima od kojih je najreprezentativniji esej "A Criticism of Our Own: Autonomy and Assimilation in Afro-American and Feminist Literary Theory" dokazala da su i pokret Afroamerikanki i bjelkinja za ženska prava nastali u isto vrijeme i prošli kroz slične faze, ali su pri svemu tome ostali odvojeni. Ona smatra da se razlog za to nalazi u tome što je za bjelkinje Afroamerikanka zauvijek ostala simbol 'drugog'. Nepovoljan položaj Afroamerikanki učinio je neophodnim za njih da neprestano preispituju feminističku misao koja je 'smjestila' njih, žene crne boje kože, u rodni okvir koji odbacuje ulogu rasizma. Potčinjavane zbog rasne i rodne pripadnosti, afroameričke spisateljice, aktivistkinje i

intelektualke koje su stvarale u dvadesetom vijeku, bile su odlično upoznate s pravima, ulogama i odgovornostima žena kao i emancipacijom i mogućnostima poboljšanja njihovog statusa u društvu. Za njih je 'žena' bila kompleksna i inkluzivna kategorija koja prevazilazi rasne i rodne identitete. Nakon što je afroamerička književnost dugo bila omalovažavana, tokom sedamdesetih godina dvadesetog vijeka došlo je do afirmacije afroameričkih feminističkih spisateljica i kritičarki koje su bile aktivno uključene u ponovno vraćanje izgubljenih, odbačenih i na razne načine potcijenjenih tekstova koje su napisale Afroamerikanke. Pred očima javnosti ukazale su se eklektične tvorevine i originalne estetske ideje. Ovo je književnost koja je duboko ukorijenjena u mitološko nasljeđe, usmenu tradiciju, istoriju i politiku 'crne' Amerike. Afroameričke feminističke književne studije nastale su na jednom nivou kao politika čitanja bez posebne politike, diskurs preusmjeren od suštinskog zadatka definisanja sopstvenih interpretativnih strategija potrebom da se izbere za svoje mjesto u okviru američkih, afroameričkih i ženskih književnih tradicija.

Afroameričke spisateljice, feminističke kritičarke i teoretičarke kao što su Rori Diker (Rory Dicker), Valeri Brajson (Valerie Bryson), Barbara Kristijan (Barbara Christian), Patricia Hil Kolins (Patricia Hill Collins), Cherrie Moraga, Gloria Anzaluda i mnoge druge, stvorile su komplementarne korpuse kojima je započet nov način propitivanja i transformisanja u izučavanju roda i rase, a koji će kandidatkinji poslužiti kao polazište za sveobuhvatnu analizu rasno-rodne problematike u djelima Morison i Voker u okviru trećeg talasa feminizma. Neki od najistaknutijih naslova pomenutih autorica su: *A History of U.S. Feminisms*, *Feminist Political Theory*, *Black Feminist Criticism: Perspectives on Black Women Writers*, *Black Feminist Thought*, *This Bridge Called my Back: Writings by Radical Women of Color*.

Teoretiziranje kojim se bave afroameričke autorice obično je u narativnom obliku, u pričama koje one stvaraju, u zagonetkama i poslovicama, u 'poigravanju' s jezikom koji je veličan u djelima Afroamerikanki Toni Morison i Elis Voker koje su doprinijele tome da tokom 80-ih i 90-ih godina prošlog vijeka dođe do povećanog interesovanja za teorijsko i književno stvaralaštvo Afroamerikanki. Kako se širio njen književni djelokrug, afroamerička spisateljica Elis Voker se dokazala i kao politička aktivistkinja svjesna potrebe za pokretom koji bi se razlikovao od feminizma i koji bi Afroamerikankama omogućio prostor da formulišu svoju politiku, pa je stoga stvorila novi pravac u književnosti i društvenoj teoriji koji je nazvala vumanizam (*womanism*). Kao jedan od povoda za osnivanje vumanizma Elis Voker navodi to što su dvije njene (bije) kolegice odbile da u antologiju književnica uključe Afroamerikanke, pod izgovorom da je iskustvo Afroamerikanki toliko različito od njihovog da o njemu zaista ne mogu da komentarišu i pišu. Ovaj novi pravac fokusira se na isticanje iskustva Afroamerikanki (ali i drugih žena čija koža nije bijela) i predstavlja posebnu paradigmu i alternativu postojećim patrijarhalnim i feminističkim modelima.

c) Radna hipoteza sa ciljem istraživanja

U disertaciji, kandidatkinja će istražiti mjesto odabranih romana navedenih autorica unutar feminističkog pisma, pri čemu se kao neizbježan nameće detaljan prikaz historijskog razvoja američkog feminizma i dati detaljan prikaz specifičnosti istoga u navedenom historijskom periodu kasnog dvadesetog vijeka. Cilj ove disertacije je istraživanje posebnosti vezanih za položaj Afroamerikanki u savremenom američkom društvu i kulturi kasnog dvadesetog vijeka, preciznije aktivističkog i umjetničkog formuliranja tog položaja unutar književnog i književno-teoretskog opusa, ali i društveno-

političkog angažmana navedenih književnica koje sebe vide i kao umjetnice i kao afroameričke feministkinje. Dakle, disertacija podrazumijeva poseban osvrt na međusobnu povezanost društveno-političkih i kulturoloških s književnim, odnosno književno-kritičkim pitanjima. Poseban cilj u drugom dijelu disertacije uključuje detaljnu analizu zasebnih rodno-rasnih aspekata u odabranim romanima Morison i Voker, kao npr. dvostruku diskriminaciju, istovremeni značaj ali i teret afroameričke tradicije ili mjesto usmenog pripovjedanja kao oblika prenošenja znanja, sjećanja, ali i mogućeg oruđa rasnog i rodnog oslobođenja koje osigurava prostor zatopljenim glasovima i ukazuje na moguće oblike samoizražaja vlastitog rasno-rodnog identiteta u budućnosti.

d) Materijal i metoda rada

Rad će biti podijeljen na dvije glavne tematske cjeline. Prva tematska cjelina će biti detaljan pregled historijsko-društvenog konteksta razvoja feminizma u SAD, odnosno detaljan prikaz svakog od feminističkih perioda s predstavnicama i njihovim ciljevima, uz poseban osvrt u svakom od tih prikaza na specifičnu situaciju crkinja. Druga velika cjelina rada će biti prikaz glavnih teoretsko-kritičkih pravaca, tema i motiva u američkom feminizmu trećeg talasa, opet s posebnim osvrtom na afroamerički kontekst, koji će poslužiti kao pozadina za analizu feminističkih ideja, motiva, tema itd. u književnim djelima autorica Toni Morison i Elis Voker, što će predstavljati okosnicu rada tj. njegov književno-analitički dio. Kandidatkinja predlaže detaljno razmatranje navedenih tema u romanima *Beloved* i *Tar Baby* Toni Morison, odnosno *Color Purple* i *In Search Of Our Mothers' Gardens* Elis Voker uz obavezno uključivanje relevantnih književno-teoretskih razmatranja istih autorica koja upotpunjuju rasno-rodnou problematiku obrađenu unutar njihovog književnog opusa. Koristeći analitički pristup tekstovima odabranih djela rad će se metodološki oslanjati na savremene komparativno-istorijske postupke u tumačenju književnosti. Ključne metode koje će se koristiti u radu su analitičko-interpretativna metoda, generalizacija i indukcija. Primjenjujući navedene metode pri analizi odabranih djela T. Morison i E. Voker, principi najznačajnijih književnih kritičara i teoretičara će biti provjereni, revalorizirani i eventualno dopunjeni.

e) Naučni doprinos istraživanja

Planirano istraživanje ima naučnu i društvenu opravdanost jer iznova izlaže provjerama naučno verifikovane teorijske postavke i daje detaljan prikaz teorijskih stajališta i dilema. S obzirom na to da naučni i književno-kritički krug u Bosni i Hercegovini nije dostigao stepen zasićenosti u proučavanju odabranih djela Toni Morison i Elis Voker, ovaj rad će ponuditi iscrpnu analizu u svrhu identificiranja i predstavljanja ključnih tema i problema na presjecištu rasne i rodne problematike te kako se ona interpretira kroz ideologiju trećeg talasa feminizma. Namjera kandidatkinje Sandre Novkinić je da na temelju sveobuhvatne i iscrpne analize reprezentativnih djela i njihovih strukturnih komponenti pokuša doprinijeti cjelovitijem razumijevanju pomenute problematike.

- a) Značaj istraživanja;
- b) Pregled istraživanja;
- c) Radna hipoteza sa ciljem istraživanja;
- d) Materijal i metod rada;
- e) Naučni doprinos istraživanja.

3. OCJENA I PRIJEDLOG

U svom dosadašnjem radu, kako u nastavi na Odsjeku za engleski jezik i književnost Pedagoškog fakulteta u Bihaću, tako i na postdiplomskim studijama na Filološkom fakultetu u Banjoj Luci, te u izradi magistarske teze o poeziji Silvije Plat u okvirima drugog talasa feminizma, čije je dijelove objavila u naučnim časopisima, tako i u svojim ostalim publikacijama, mr. Sandra Novkinić pokazala je da je u potpunosti dorašla izradi doktorske teze o rasnoj i rodnoj problematici u djelima Morison i Voker u okviru trećeg talasa feminizma. Na osnovu svega izloženog smatramo ovu temu prihvatljivom i pogodnom za obradu na način i u formatu kojeg predlaže kolegica Novkinić. Mišljenja smo da se predložena tema bavi nedovoljno istraženom materijom u bosansko-hercegovačkom akademskom i književno-kritičkom kontekstu, naročito u pogledu preplitanja feminističkih i rasnih tema u djelima navedenih autorica, te da predloženi rad svakako predstavlja vrijedan doprinos istraživanju u ovoj oblasti. Pored toga tema je zanimljiva i van užeg književnog ili književno-kritičkog konteksta jer se dotiče sociologije, politologije, psihologije, kulturoloških studija itd. pa je time istaknut princip interdisciplinarnosti u skladu s uobičajenom praksom u svijetu. Zbog toga predlažemo Nastavno-naučnom vijeću Filološkog fakulteta u Banjoj Luci da prihvati kandidatkinju Sandru Novkinić i njezinu temu pod naslovom "Preklapanje rasne i rodne problematike u odabranim djelima Toni Morison i Elis Voker u okviru trećeg talasa feminizma" kao podobne za izradu doktorske disertacije.

- a) Kratka ocjena o naučnim i stručnim kvalifikacijama kandidata tj. o njegovim sposobnostima da pristupi izradi disertacije;
- b) Naučna ili praktična opravdanost predloženih istraživanja i rezultati koji se mogu očekivati;
- c) Mišljenje o predloženoj metodi istraživanja;
- d) Ukoliko komisija smatra da kandidat ne posjeduje odgovarajuće naučne i stručne kvalifikacije, da neke pretpostavke kandidata u vezi prijavljene disertacije nisu tačne ili je predložen metod rada neadekvatan isti treba detaljno obrazložiti.
- e) Prijedlog sa obrazloženom ocjenom o podobnosti teme i kandidata (Obavezno napisati ocjenu da li su tema i kandidat podobni ili ne).

POTPIS ČLANOVA KOMISIJE

1. Prof. dr. Sanja Šoštarić, mentor

2. Prof. dr. Tatjana Bijelić, član

3. Prof. dr. Petar Penda, član

IZDVOJENO MIŠLJENJE: Član komisije koji ne želi da potpiše izvještaj jer se ne slaže sa mišljenjem većine članova komisije, dužan je da unese u izvještaj obrazloženje, odnosno razloge zbog kojih ne želi da potpiše izvještaj.